

Vicdan ile Cüzdan Arasında

Adli Muhasebe ve Davranışsal Denetim:
Rakamların Arkasındaki Niyeti Okumak

Dr. Mehmet Talat Şimdi - Yerel Yönetimler ve Finans Uzmanı
Kamu Kaynaklarının Korunması ve Mali Adalet Vizyonu

BALANCE SHEET			
ASSETS		LIABILITIES	
Current Assets	\$1,500,250	Accounts Payable	\$560,100
Summary Assets	\$325,400	Long-Term Debt	\$210,580
Primary Assets	\$120,000	Long-Term Debt	\$18,900
Total Assets	\$85,000	Retained Earnings	\$120,000
Restaurant Assets	\$85,000	EQUITY	
% arnt Assets	15.5%	Retained Earnings	\$18,900
% innited Assets	7.2%	% of Liabilities	7.2%
Total Assets	\$1,500,250	% arnt Income	7.2%
		Total Assets	\$560,100
		EXPENSES	
REVENUE	\$3,000,000	Revenue	\$3,000,000
Gross Profit	\$1,100,000	Gross Profit	\$1,100,000
Operating Expenses	\$85,000	Operating Expenses	\$660,000
Operating Expenses	\$85,000	Long Term	\$1,290,000
Earnış Eumerel yslamıns	18,900	Total Expenses	\$290,000
Total Income	15.5%		
Eurent	7.2%	Total Income	\$99,000
NET INCOME	\$560,100	NET INCOME	\$1,280,000

Suistimal Bir Mizan Hatası Değil, İnsanın En Mahrem Çatışmasıdır.

Rakamlar kendi başına
yalan söylemez; onları
konuşturan, susturan
veya çarpıtan insandır.

Her usulsüzlük, failin zihninde önce kendine hak görme duvarlarıyla örülür,
ardından vicdanın sesi cüzdanın hırsına yenik düştüğünde hayata geçer.

Paradigma Değişimi: Hesap Uzmanlığından Mali Dedektifliğe

	Geleneksel Denetçi	Adli Muhasebeci
Temel Odak	Makul Güvence (BDS 240 Standartları)	Niyet Okuma ve İliyet Bağı
Suistimal Tanımı	Bütçe Açığı / Mizan Hatası	Beşeri Sermaye Zafiyeti
Mesleki Kimlik	Hesap Uzmanı	Mali Dedektif, İnsan Sarrafı ve Hukukçu
Kritik Soru	Bu rakam NE?	Bu rakam NEDEN burada?

Finansal Kayıplar Sadece Görünen Yüzüdür

Semptom - Görünür:
Kamu Zararı ve Finansal Açıklar

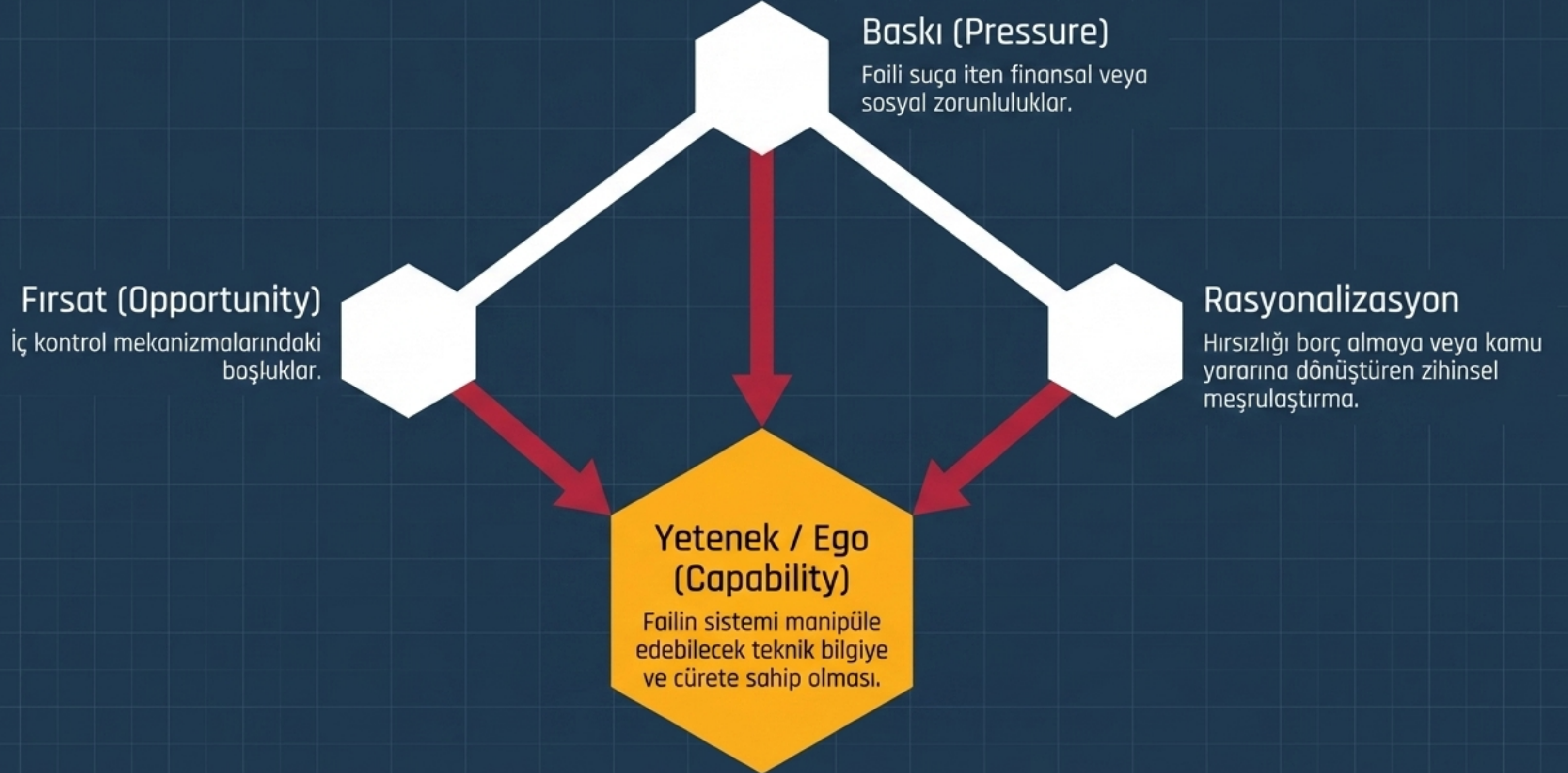

Liyakatsizlik: Kurumsal erozyonun başlangıç noktası.

Beşeri Sermaye Zafiyeti: Karakter ve yetkinlik uyumsuzluğu.

Suistimal, rakamlardan çok önce kurumun liyakat ve ahlak altyapısında başlar.

Suistimalin Psikolojik Anatomisi: Hile Elması

Kırmızı Bayraklar: Çift Mercekli Teşhis

Yukarıdakilerin Tonu (Tone at the Top) ve Etik İklım

Yönetimin etik duruşu, çalışanlar üzerindeki en güçlü sosyolojik etkidir.

YÖNETİM: Liderliğin Etik Duruşu

Yönetim Zafiyeti

Liderlik seviyesindeki tolerans, alt kademelerde rasyonalizasyonu kolaylaştırır.

Sosyolojik Çevre (Kurumsal Kültür)

Suistimal bir kişiyle başlar, ancak kurumun sessiz onayıyla sisteme dönüşür.

Kurumsal kültür analizi, finansal denetimin ön koşuludur. Davranışsal denetim, rakamların ötesindeki bu iklimi okur.

Sorgu Masası: Denetçinin Adli Metodolojisi

5N1K ve Çapraz Sorgu

Şüpheliyle mülakatta kullanılacak stratejik soru kalıpları.

Beden Dili Analizi

Sadece ne söylendiğini değil, nasıl söylendiğini ve mikro-ifadeleri okumak.

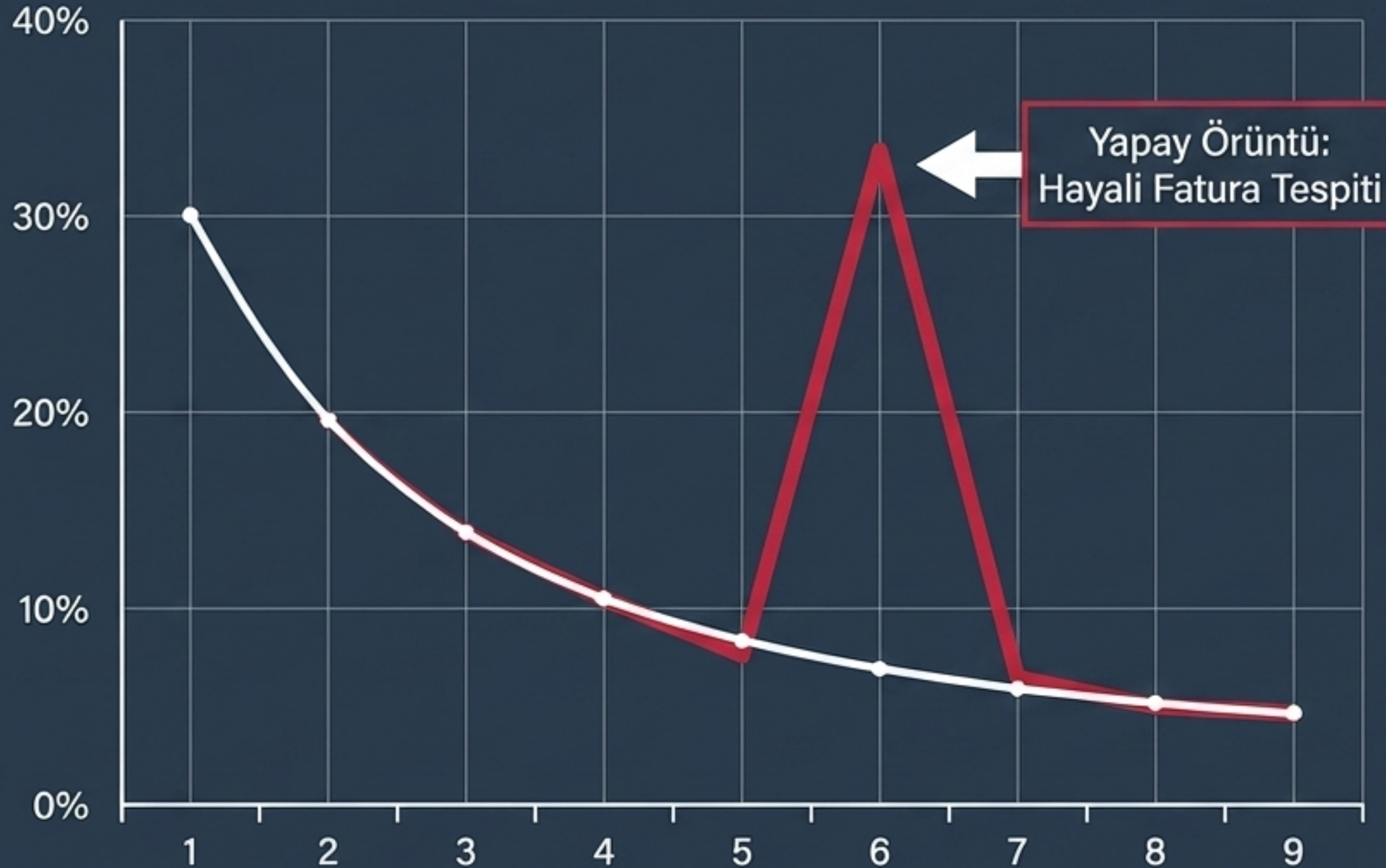

İkna Psikolojisi

Failin savunma mekanizmalarını aşarak itirafa veya çelişkiye yönlendirme teknikleri.

Sadece BDS 240 standartlarını değil,
failin sorgu masasındaki beden dilini okuyabilmek.

Benford Yasası: İnsan Beyninin Matematiksel İhaneti

İnsan beyni rastgele rakam üretmekte başarısızdır. Bir fail, hayali fatura oluştururken belirli rakamları farkında olmadan daha sık kullanır.

Benford Yasası, adli muhasebede teknik bir tablodan ziyade bir Yalan Makinesi görevi görür; bilinçli manipülasyonu saniyeler içinde deşifre eder.

Dijital İzlerin Psikolojik Deęeri

Durum:
Kasıt ve Panik

Durum:
Rasyonalizasyon

Durum:
Fırsat ve Merak

Metaveri (Metadata) Analizi

Gece yarısı yapılan sistem girişleri, belgenin defalarca revize edilmesi veya silinen kayıtların kurtarılması.

E-Posta Analitięi

'Kimse bilmemeli', 'İdare etmeliyiz' gibi dilbilimsel anahtar kelime değişimleri.

Erişim Logları

Failin yetki alanı dışındaki veri tabanlarına sızma çabası ve olağandışı hareketler.

Tahminlemeci Denetim: Yapay Zeka ve İnsan Sezgisi

Yapay Zeka ve
Makine Hızı

Ne Olabilir?

Örüntü Tanıma:
Milyonlarca işlem
arasından saniyeler
içinde mükerrer
transferleri bulma.

Tahminlemeci
Denetim

Neden Oldu?

Mesleki Şüphencilik:
İnsani hikayeyi
okuma, arkadaki asıl
niyeti anlama.

Denetçi
Sezgisi

Yapay zeka anomaliyi bulur; adli muhasebeci o anomalinin arkasındaki niyeti okur.
Teknoloji denetçinin yerini almaz, merceğini keskinleştirir.

Hedef Odak: Kamu Yönetimi ve Gri Alanlar

İhale Usulsüzlükleri

Şartname manipülasyonları ve tedarikçi ağları.

Temsil Giderleri

Kişisel harcamaların kurumsal kılıfla meşrulaştırılması.

Belediye İştirakleri

Denetim boşluklarının fırsata dönüştüğü kapalı yapılar.

Beşeri Sermaye Zafiyet Analizi göstermektedir ki; liyakat eksikliği, yolsuzluğa ve doğrudan Kamu Zararı'na açılan en geniş kapıdır.

İlliyet Bağı: Bulguyu Hukuki Kanıt Dönüştürmek

1. Finansal Anomali (Bulgu)

Rakamlardaki tutarsızlığın tespiti (Örn: Rasyo sapması).

2. Davranışsal İz (Niyet)

Dijital ayak izleri ve psikolojik kırmızı bayrakların eşleştirilmesi
(Kasıt unsurunun ispatı).

3. Hukuki Kanıt Zinciri

Savcıları ve hakimleri ikna edecek, yoruma kapalı, sağlam bir İlliyet Bağının kurulması.

Denetçi sadece açığı bulmakla kalmaz; o açığı kimin, neden ve nasıl açtığını hukuken sabitler.

Nihai Hedef: Önleyici Adli Muhasebe

İç Kontrol Mekanizmaları:
Fırsat pencerelerini kapatan
sağlam süreç tasarımları.

Erken Uyarı Sistemleri:
Yapay zeka ve veri
madenciliği ile sürekli izleme.

Etik İklim İnşası:
Yönetimin tonu ve liyakat
temelli kurum kültürü.

Asıl başarı hırsızı yakalamak değil, Kurumsal Check-up ile bağışıklığı güçlendirerek hırsızlığı zihinde engellemektir.

Cumhuriyetin İkinci Yüzyılında Mali Adalet

Kamu kaynaklarının korunması ve mali adaletin tesisi için en büyük ihtiyacımız; teknik bilgisi yüksek, ancak ahlaki pusulası her daim vicdanı gösteren dürüst kadrolardır.

Adli muhasebe, cüzdanın gölgesinde kalan vicdanları yeniden ayağa kaldırma sanatıdır.
Rakamların arkasındaki niyeti okuyun.